

28 Од 16—22 априла 1933 г.

1932/33-28 2 динара

ПОЗОРИШТЕ

фото Кончаревић

Г-ца Љубинка Бобић

С-11-3
ПОЗОРИШТЕ

ПОЗОРИШТЕ

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЧАСОПИС

БЕОГРАД, 25 – 30 АПРИЛА 1955 ГОД.

28

УРЕДНИШТВО: УСКОЧКА БР. 8

ПРОБЛЕМИ

КОЈЕ РЕШАВА КУЛУНЦИЋЕВА „МАШИНА САВЕСТ“

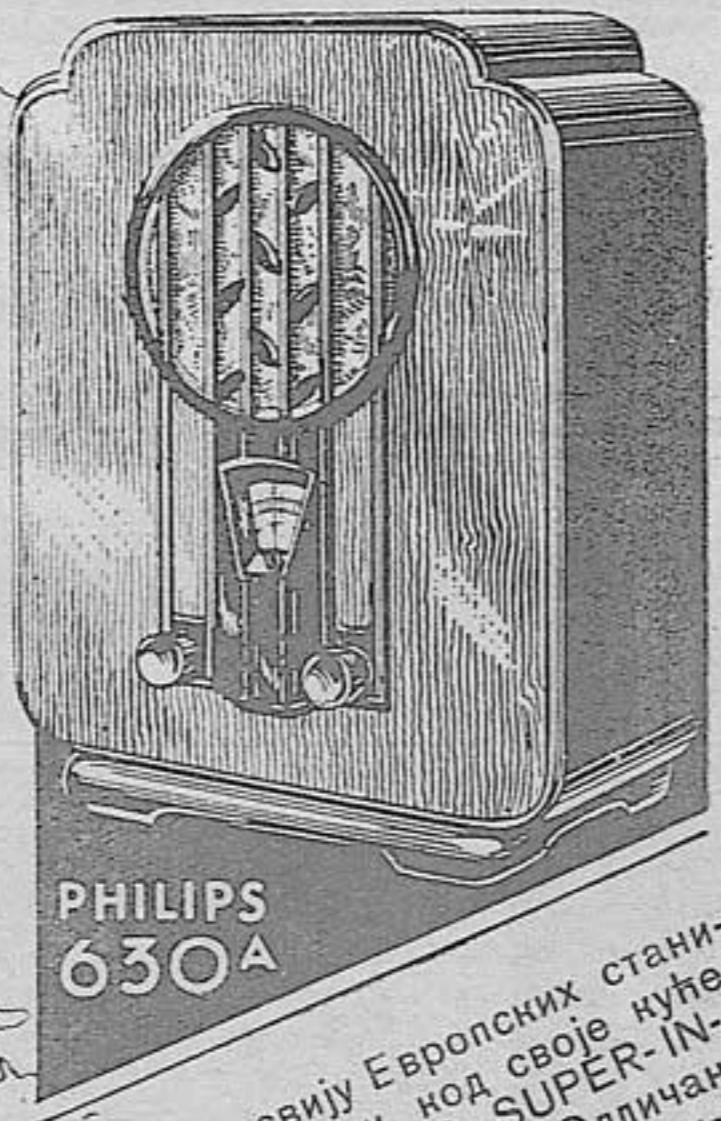
Писци, који су деценијама постављали проблем савести као идејну основу својих литературних творевина, посматрали су га да се становиша индивидуално-психолошког. Савест, узета апсолутно, била је за њих један *monos* најтежих човекових трагичких страдања. Пут те апсолутне савести био је обележен етапама: „злочин“ — очајничко се-бемучење” — „признање као ослобођење“ — „попуштање као прочишћење“. Центар интереса при литературним обрађивањима проблема те „апсолутне“ савести било је ускрдређено у карактерној студији *протагонисте* — злочинца који је редовно пролазио обележене етапе, упоредо са принципима драмског развијања. Сва околина тог протагонисте, све друштвене јединке које су за његову трагедију биле везане нераздвојним животним условима остала су схематски неодређене, силуетски нерешене.

Наш одлични књижевник и редитељ г. Јосип Кулунцић, писац „Машине савести“, на основу животне истине, покушао је да подвргне традиционално решавање проблема савести брижној контроли.

Констатовано је да се појам савести диференцира у две варијанте: пасивна савест и активна савест. Пасивна савест је покретач моралних побуда код лица које је учинило злочин. Активна савест покреће моралне побуде оних који се сматрају позвани да у име савести суде злочинцу.

У моменту кад се проблем савести не гледа више независно од свих њених односа према оним друштвеним јединкама које, животом везане за „лице са активном савешћу“, учествују у његовој трагедији, у том моменту психомеханика савести добија нов вид.

Писац „Машине савести“ узео је за посмоце акутних савести два лица: једно с пасивном савешћу, дакле лице које је, наводно, извршило алочин (Војта); друго с активном савешћу, дакле лице које је, наводно, позвано да о том злочину суди (Маша). Посматрајући случај фабуле нарочито с обзиром на дејство савести на околину, писац је подвукao чињеницу да се пасивна савест јавља редовно у зависности од активне савести, т. ј. да, на пример, убица осећа савест тек по сазнању

Програме свију Европских станција може слушати под своје куће сопственик PHILIPS SUPER-INDUCTANCE пријемника. Одличан квалитет, највернија репродукција као и велика селективност су главне одлике наших super inductione пријемника.

ЦЕЛУ ЕВРОПУ

Необавезан преглед апаата код наших трговаца

PHILIPS RADIO

Цвећарница и расадник

Престолонаследника
Петра број 2. — Има
све врсте **цвећа**
и расада по

најнижој цени. Продавница Француска 5. (испод Нар. Позор.)

Трикотажу и трико-рубље од жерсса и шарнеса можете добити
по најнижим ценама и у најбољем квалитету у **продавници**

Фабрика Трикотажа „Морава“

БЕОГРАД, ВАСИНА УЛИЦА БРОЈ 3

њени су производи ради солидности и лепоти награђени златном медаљом
на Париској изложби. Продаја ангро и детаљ. Израда и по поруџбини

ФРИЗЕРСКИ САЛОН
Берти
ЧИКАЉУБИНА 7

Најновији систем
електричне и во-
дене ондулације

ЕТЕРНА

ПЕТАР И. ЗАРИЋ - КОЛАРЧЕВА 5

ПОЛОВИЋ
ЛАЗАРЕВИЋ и К°
ПОСЛЕДЊЕ НОВИТЕТЕ
ЕНГЛЕСКИХ
ШТОФОВА
ДОБРИСМО У ВЕЛИКОМ ИЗБОРУ
ПРЕГЛЕДАЈТЕ
МАШЕ СТОВАРИШТЕ
КНЕЗ МИХАЛОВА
„39“

Г. Јосип Кулунџић

да постоји једно лице, везано за убијеног таквом везом, да оно у име своје савести може тражити осуду кривца. Савест (насивна, она која је била предмет обрађивања литературе) дакле не постоји **апсолутно**, у односу према чину злочина, него, **релативно**, у односу према могућности **пресуђивања** злочина, т. ј. према друштвеним јединкама које су за злочин везане животним (крвним материјалним, сентименталним моралним) везама. Због тога војник који убија у рату не осећа грижу савести. Али кад би тај војник дошао у релације са лицима која су у животу везана са њим непријатељским војником кога је тај војник убијо у рату (са оцем, мајком, сестром његовом) и осетио да ти његови најближи, у име своје савести, осуђују његов чин као убиство, онда би и тог војника спонала **триза савести**. (Тај проблем је набачен у једној узбудљивој сцени Ремарковог романа „На западу“ ишта по-

во“, кад се у гранатској ручаги нађе немачки војник лице у лице са убијеним француским војником чије породично име у том часу сазнаје; још јаче истакнут је проблем је у драми Мориса Ростана „Човек кога сам убио“, у моменту кад француски војник испољује породицу оног немачког војника кога је у рату убио).

Дошаоши до тих сазнања, исац „Машине савести“ ишће се на њима зауставио, него је пошао даље у осветљавању проблема савести. Интервјује га је морално оправдање интервенције оне савести која сматра да има права да суди злочинцу, дакле: активне савести. У деду је постављено питање: да ли је човек (Војта) учинио убиство? То нико не зна. Он се не осећа кривим: није имао свечне намере да убије ону (Марију) коју је стварно волео, а која га је одбијала од себе само због своје млађе сестре (Жиже) која је себе сматрала вереницом тог човека. Човек не осећа грижу савести због самог чина, докле год га нико у његовој околини не осуђује и он би наставио миран живот заједно са својима. Али одједном се јавља активна савест у лицу покојничине кћери (Маше) и та га савест осуђује за убиство! И сад настаје питање: има ли појава те активне савести увек своје **морално оправдање**? Од часе, од како је она појавила, човека који се окривљује за убиство спонала је насивна савест. И од тог момента цела кућа страдава, цела је кућа пуне беде, очајања, несреће. Том појавом активне савести није се поправило зло; само се целој кући наносе нова зла: срађатуче, глад. Тиме што осећају, осуђујући кривца, један уништени живот, та савест убија полагање око себе многе друге животе! А логично

Аутомобиле

Разних марака ако желите јефтино купити или брзо продати то можете постићи само у специјалној комисионајој радњи за купопродају аутомобила и других мотора

БРАНКА И. ШУРЈАНОВИЋА Краљице Наталије 88. Тел. 26-397

МОДЕРНИ ФРИЗЕРСКИ САЛОН
ЗА ДАМЕ

ЈЕЛЕНЕ ОСТОЈИЋ

Цара Николе II (Макензијева) 18
Телефон: 24-4-75

Последње новости париског фризирања и шишања. Најусавршенија електрична ондулација на апарату „Récamier“. Неговање косе са нарочитим зејтином против перутни опадања косе.

Бојење косе у најмодерније ниансе Blond-Platine

Завод за Хем. чишћење и бојење одела
Кнезов Споменик, 5 (Палата Риунионе)

Прима фину толету за Даме и за Господу на чишћење и бојење и на највеће задовољство својих муштерија доводи у ред. Текстиле, завесе, рукавице, салонски намештај итд.

Никола Динић

оправдање те разорне савести? Она не види праву истину, не испитује резултате поступака, не уме право да суди, она је слепа. А кад би носитељка те савести могла да гледа око себе људе који због ње страдају, видела би из фокала, који никако не оправдавају њену безобзирну осуду „убице“. И кад би та носитељка разорне савести могла гледати у себе, видела би чак и то да је прави мотив њене осуде убице не љубав према покојници, него повређен понос њене неостварене љубави према „убици“!

И занета, кад један трезвен мозак (Јерко) њој која суди у име своје савести (Маше) отворено открива, како она својом савешћу наноси више зла него онај кога се уђује, и кад она немо призна „злочин“ своје савести, па чак и љубав своју према осуђиваноме, мора страдања пада са груди целе породице, срећа се враћа у дом и ведрина толике интензивности заталаса свима да стил трагедије пређе у стил комедије.

„Хели енд“? Да, за површина посматрача само „срећан свршетак“. За пажљива посматрача значајно сазнање: Кад нестане *прави узрок трагичнога*, људи се преобразе толико да изгледају као актери једне комедије! Зато је последња слика „Машине савести“ комедиографска. Али још једно сазнање: за одлога који настоји да уклони узрок трагичнога, тражећи животу каријеру истину, важнији је степен њене корисности него њене истинитости.

Спортска драма? Из света што се изложило види се да проблем „Машине савести“ нема никакве везе са проблемом спорта. Интерес спорских кругова за љомад може се тумачити само тиме што је психологији најсложенија улога Војте који је футбалер.

ЈОСИП КУЛГУЦИЋ:

МАШИНА САВЕСТ

— ОДЛОМАК ИЗ ТРЕЋЕ СЛИКЕ —

МАША (*бујица очаја*). — Ја то више не могу да носим за себе! И нахи не се неко коме ћу моћи да кажем!...

ЈЕРКО. — Па, добро, ето, кажи мени...

МАША. — Ја кам ти рекла, све, или ни ти нећеш да чујеш.

ЈЕРКО. — Па, ево, хоћу да чујем! Дакле, говори!

МАША. — Па причала сам ти све, а ти nisi ни обраћао пажњу на моје муке.

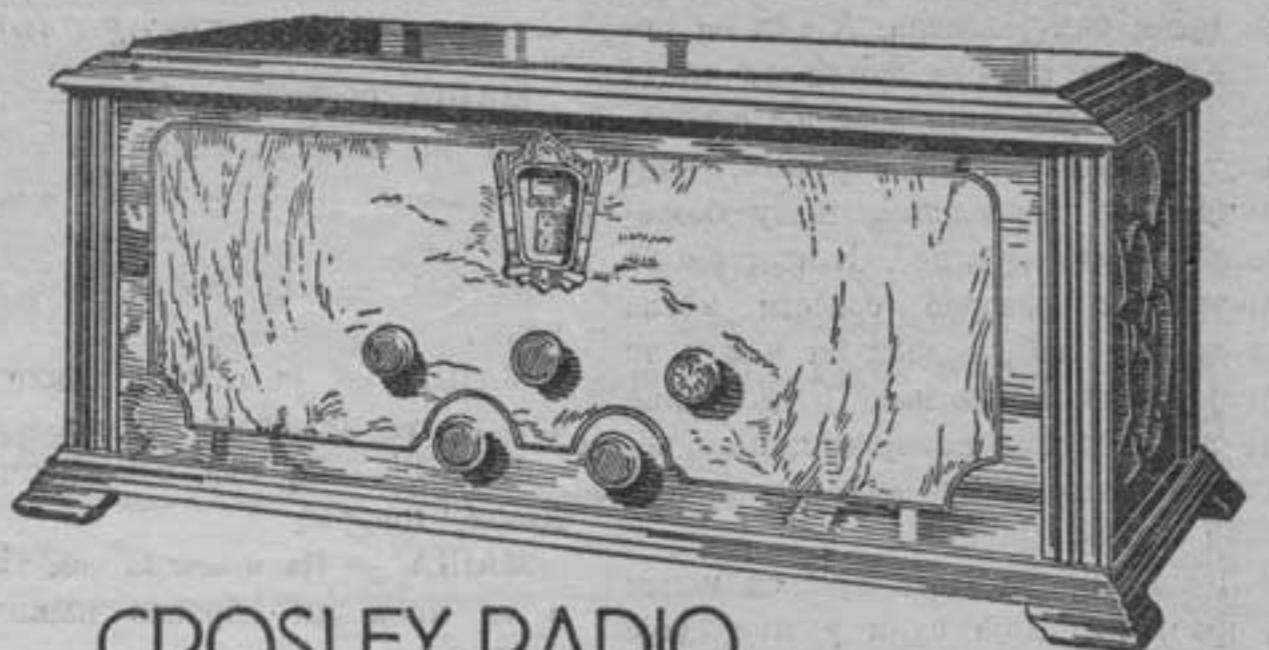
ЈЕРКО. — Причала си ми! Баш са ми онда причала кад се чекало да Војта пође на утакмицу! То је било важније!

МАША (*опет јетко*). — То је било важније?! А што је он убио... то није важно за тебе, ха?

ЈЕРКО (*енергично, да прескине*). — И откуд ти знаш да је Војта ћу

Г-ђа Ризнић (Маша)

CROSLEY-RADIO

МОДЕЛИ ЗА 1933

КОЦИЋ К. Д.

БЕОГРАД, НИКОЛЕ СПАСИЋА 2, ТЕЛЕФОН 28-034

„МЕТЕОР“

стовариште мануфактурни
робе Кнез Михаилова ул. 29.

За наступајућу сезону про-
летњу препоручујемо:

Велики избор елегантних
МАНЛОВА ЗА ДАМЕ као и
ТРЕНЧКОТЕ И ИБЕРЦИГЕРЕ
за господу

Израђујемо и по мери.

Г-ђа Каšалишић (Жижка)

убио? Како ти то можеш знати, кад то нико није могао констатовати?

МАША. — Ја сам те поћи све чула!

ЈЕРКО. — А због чега би он њу убио?

МАША. — Он је тукao маму што је тражила да он иде са Жижком... он је био Жижин вереник... и требало је да иде с њом, а не да живи с мојом мамом...

ЈЕРКО (гогово оштро). — А он није хтео да иде са Жижком?

МАША. — Није.

ЈЕРКО (као горе). — А зашто није хтео да иде са Жижком?

МАША. — Зато што је хтео да остане с мојом мајком...

ЈЕРКО (ашто). — Зато што је волео твоју мајку?

МАША (хути).

ЈЕРКО (као горе). — Одговори! Је ли зато хтео да остане с твојом мајком?

МАША (раздражено). — Мајка је мислила добро! Ној је било жао што Жижка пати!

ЈЕРКО. — Он је волео твоју мајку!

МАША (хути).

ЈЕРКО. — И ако је он толико волео твоју мајку, зар мислиш да ју је хтео убити?

МАША (хути).

ЈЕРКО (ашто). — Зашто сад не говориш?

МАША (раздражено, пред плач). — И ти си покварен као онај блесави Април... Он је богат, и разумем што је покварен! Али ти си сиромашан и требало би нас сиротињу да разумеш!

ЈЕРКО. — Ја сам покварен?... А, видиш, ја ћу теби нешто да кажем: ја мислим да си ти покварен!

МАША (запаљено, онда раздражено). — Ја сам покварена?... Зато што сам се четири године толико мучила?! Зато што сам све то време бутала?! Носила све у себи?!

ЈЕРКО. — Носила си у себе?... Али ћутала писи! Ниси ником говорила, али све твоје понашање ове четири године, сваки твој покрет, викао је да виш, претио је да ћеш рећи. Од смрти твоје маме, ти си се сва изменила. И у кући се све изменило... Мислиш ли ти да ја нијам знао да је Војта убио твоју мајку?... Мислиш ти да ја нисам све чуо што се оне поћи десило? Али ја сам у себи све то решио: знао сам јасно како је било, оправдио сам и прешао преко тога!... А ти?.. Због тебе, само због тебе настали су у овом дому страшни дани!... Да није Војта осетно из сваког твог покрета претњу, мислиш ли да би се десило то с њим и са Жижком! Али он је пред тобом хтео све да поправи! Пред тобом је хтео да послуша покојну маму, и узео Жижку,

ОБУЋА „BALNIK“

награђена
у
ЛОНДОНУ
на
МЕЂУНАРОДНОЈ ИЗЛОЖБИ

19 32 г.

Чика Љубина 5 • Кнез Михајлова 16

ЗДРАВЕ ЗУБЕ И
ЗДРАВЕ ДЕСНИ
ОЧУВАЊЕШ НАЈБОЉЕ
СТОМОМ

СТАКЛО И ПОРЦУЛАН

купујте код реномиране и по
својој солидности опште по-
знате фирме:

Косте Малушевића

Београд, до Двора. Престоло-
наследников тог број 47
у највећем стоваришту стакла, пор-
цулана, алпака кине сребра и кри-
стала. Највећи избор сервиза за све
потребе. Цене најповољније.

вотот

Бели и здрави зуби
употребом

БОТОТ

Паста у тубама по знатно
сниженим ценама

Одстрањује све наслаге на
зубима

Окрепљује десни

Музички инструменти
чувених мајстора

К. АЈХЛЕР

БЕОГРАД - Кн. Михајловића улица 25. Врши
уметничке поправке.

Водећа кућа за фину трикотажу, рубље и чарапе

Кн. Михајловића 33

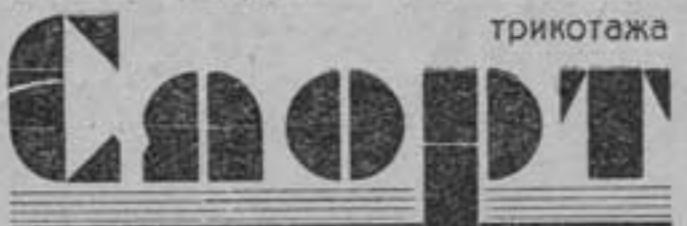
Главно фабр. стов. „Елке“ Фабрике трикотаже А. Д.

Радим у сопственој згради, услед мале режије велики

избор **ОТОМАНА**

од цвилиха од дин. 200 на више, штофани 290 на
више, од мекота 570 на више, софе 600 на више,
патент фотеље 800 на више, салонска гарнитура
1700 на више. Примам поруџбине. вршим поправке
солидан рад. - Тапетарска радионица
Далматинска 87 **Конфорти**

Даме,
Удаваче!

Кнегиње Љубице 15а, Макензијева ул. 20

SALON ORTER

ТЕРАЗИЈЕ 14. МЕЗАНИН

Izradjujem francuski kroj po mo-
delima svetskih kuća. Englesku iz-
radu vrši prvakanski krojač iz ino-
stranstva. Molim za cenjenu posetu.

Gospodo

- Moji specijalni krojevi i prvakanski
- francuski materijal zadovoljice
- potpuno sve Vaše želje

SPECIALNI ATELJE MIDERI I PRSLUKA

GRAZIOSA

KNEGINJE ЉУБИЦЕ БРОЈ 8 / TELEFON 28-2-28

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Вечерња претстава

У уторак 25 априла 1933 године
ПРВИ ПУТ)

Код Спомениак

Машина савест

Комад у четири слике од Јосипа Кулунцића
Редитељ Г. Кулунцић

Л Е Ц А :

Маша	— — — — —	г-ђа Ризнић
Жижа	— — — — —	г-ђа Каталинић
Војта	— — — — —	г. Плаовић
Јерко	— — — — —	г. Милошевић
Анри	— — — — —	г. Петровић
Потпредседник	— — — — —	г. Васић
Служавка	— — — — —	г-џа Хет

Доба: САДАШЊЕ

Декор г-на Беложанског
Одмор после II слике.

САЛОН МОДЕРНЕ ОБУЋЕ

ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ 35 (пал. Асикурациони үен.)

СОЈЕС БЕЛЛЕС
НОВО ОТВОРЕНО
INSTITUT DE BEAUTE
према методама светски познатог
АСАДЕМИЕ SCIENTIFIQUE DE BEAUTE
378. RUE ST-HONORÉ PARIS
Индивидуално неговање лепоте. Велики из-
бор косметичких препарата.
ЈАКШИЋЕВА УЛ. 4/1 СПРАТ

Елегантан свет носи само
Romashka

чарапе и рукавице

Кнег. Љубице 14, тел. 25-1-71

Parfum 5 Fleurs de Forvill

Диван, јевтин и дуготрајан Мирис.
Првокласну нешкодљиву Козмети-
ку Доктора ШАРПИ-а, врло шик по-
клоне за Даме,renomirane апара-
те за бријање ВАРДОНИЈА и ДУ-
РАМ-ДУПЛЕКС препоручује Парфи-
мерија ЛЕДИ - Кнегиње Љубице 15

ПРИВАТНА ЗУБНА КЛИНИКА

Д-ра ЦАРИЋЕВИЋА

БЕОГРАД, Престолонаследников трг 3.

(Теразије) Тел. 20-458 и 24-068

Прима пацijенте целог дана

ТЕПИХЕ И ЗАВЕСЕ

Брокате, плишеве и остало за намештај
Највећи избор препоручују

МАРКО ВУЛЕТИЋ, ГАВРИЛОВИЋ И КОМП.
Изезд Михаилова 20 - БЕОГРАД

Ostanite vitki . . .

Elegantna Beogradanka kazaće Vam, da je najmoder-
nije sredstvo svoju formu da istanji, to je KOENOV
mider za slabljenje, koji se ne da kopirati. Činovni-
cima i studentkinjama popust. Isključuje svaku kon-
kureniju

KO E N

(SKOPLJANSKA PAŠIĆEVA ULICA 2, TELEFON: 24-5-76
FILIJALA: SKOPLJE, KRALJA PETRA ULICA BROJ 32

и са њом имао дете! И какав је живот имао са Жижком која му није била нико и ништа и са којом се случајно једне ноћи срео на улици? Он је твоју маму волео! И само ја знам колико је волео! А да ли је могао волети тако исто и Жижу? Никад! Јер за Жижу стајала је вечно међу њима твоја покојна мати... А за њега стајала си међу њима вечно ти!... И зато је Жизка живела поред њега и са другима, са сваким! И зато је Војта и пио и пропао сасвим... А ти мислиш да само ти патиш и да си ти само велика што ћутиш! А, ето ја! И ја сам све знао, и не сматрам се болим од Жижке и од Војте зато што ћутим!... Шта ме гледаш... Говори сад!

МАША (укочена ћути).

ЈЕРКО. — Иди сад на улицу и вичи: „Војта је убио моју мајку!“... Ти, са том твојом разорном савешћу!... Да, ништа не може бити толико разорно као савест!... Војта је убио. Али није хтео, и њему је савест била мирна! Као што су мирне милиони савести оних који су убијали у рату!... Али ти си Војтину савест стално будила својом разорном савешћу... И он је запао из случајног преступа у свестан грех. То што је убио твоју мајку ни издалека није тако зло, као оно што је Војта учинио после, на претњу из сваког твог погледа, из сваког твог покрета... Око тебе је, због тебе, настајало горе за горим, а ти си мислила само на то, даљу и иноћу, као ћеш олакшати своју савест... Па добро, јаднице, зар мислиш да ти је јад лакше што си казала: „Војта је убио моју мајку!“... И да је тиме поправљено све зло које си проузроковала тиме што си олакшала својој души, умирила савест? Ниједно зло се тиме није поправило! Само се твојим „олакшањем“ ства-

рају нова зла! И шта ће сад бити са Жижком и са дететом, ако Војту уапсе за убиство, говори!

МАША (ћути).

ЈЕРКО (сав у заносу своје пра-
ведности). — Нема горих људи од
оних који немају савести — тако
се каже! То је истини! Али ја ти
кажем: они који имају сувише са-
вости, ти су још гори... Савест је
рђава, јер је слепа... Толика се ала
дешавају сваког дана око човека.
И кад би свако то зло прогањала
човековка савест која не види за-
што је учинено зло, куд би доспело
човечанство!... Не треба сваки да
прашта! Јер праштати може само
онај који има право да суди! А от-
куд нама права да судимо, ако не
знамо судити право?... Човек треба
да учи право судити, па га савест
неће гријоти!... Јеси ли ти икад по-
купцала право да судиш Војти?..
Јеси ли се ти икад читала, зашто
је Војта учинио злочин?... Ниси, ик-
ад! Зато што ти је савест била
слепа! И у својој заслепљености
твоја је савест била зла!... И вине
је зла почнила, него они које је
прогањала!... Када би савест оних
који су у рату страдали, овако сле-
по прогањала непријатеља с оне
страни рова — зар би икоје о-
стao пријатељ. Али савест ратника
није слепа: ратник, после рата, до-
бро суди, због чега се уопште воде
ратови!...

ЧИМ ТЕ ЗАБОЛИ ГРЛО
ОДМАХ ИСПИРАЈ
СТОМОМ

НОВИ ЉУБИЧИЦА КРЕМ СА ХОРМОНИМА

Лепоту Вашег лица сачувавете само ако је освежавате „Хормонима“ који су главни састај „Новог Љубичица Крема“. Једна доза десет динара. Добија се у апотекама, парфимијерјама и дрогеријама.

**Израђује апотека
РАД. К. СТОЈИЋА**
Београд — Сарајевска 84.

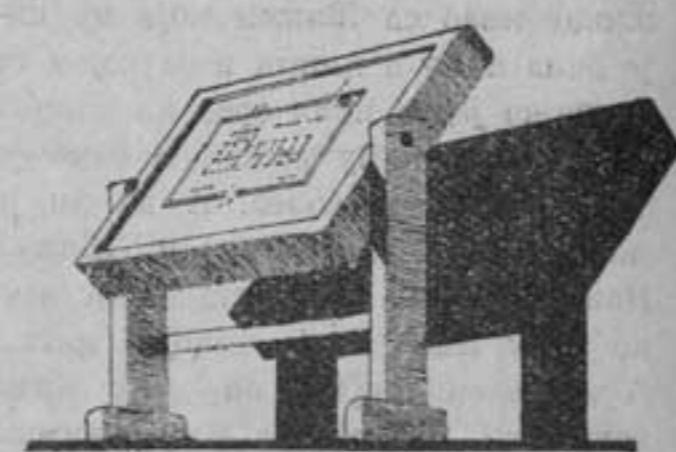
ХЕЛИОГРАФИЈА

МИЛАНА ЈОВАНОВИЋА

Николе Спасића улица 2. угао Кнез
Михајлове улице. Телефон 20-9-16

Копира:

планове, слике и све остале црте
же на папиру, картону и платну

УМЕТНИЧКА ИГРА

КОНСТРУКТИВИСТИЧКА, КОРЕОГРАФСКА И ИНСТРУМЕНТАЛНА

Творац „тријадичког балета“ Оскар Шлемер из прастарих видова игре маском извео је данашњу конструтивистичко-механичку игру *кастомом* тј. маском целог тела. Прерушавање човечијег стаса и образа механички покретљивим костимом кубичних облика не служи никаквом илузионистичком смеру, већ чисто динамичко-конструктивном, истињски „стварном“ деловању обезличеног тела на гледаоца. Тело се заодева — прекрива како би, у љусци костима и маске, и ако невидљиво у облицима својим, покретањем костима дошло до видљивог израза његове динамичности. У тој игри везују се моменти механички са организмом да изразе какав метафизички однос схватања или забиљења људскога. Мaska прастаре чаролиско-символичке игре као и костим — маска механичког балета — типизира, стилизује и тиме лично и свакидашње из човекових кретњи преноси у област мистичног и метафизичког. Унутрашња збивања саопштавају се спољашњој видљивошћи помоћу амплактичних кубичних покретних слика. Форма игре не ствара се према мерилима *осећајности* већ се оријентише у правцу *појмовног* — „стварног“ према општем схватању уметности нашег доба. Корак модерног контуртивистичког па и инструменталног правца уметничке игре, досеже до илузионистичке „Серпентинске игре“, Лое Фулер (игре халјином и рефлекторном светлошћу) и некојих игара (игре с фењером) сестара Визентал.

Према овом новијем издању игре стоји горостасно стабло кореографске игре Рудолфа Лабана, Мери

Висман, Маргарете Валман итд. За кореографа, творца овога правца, не постоји оделитост момената: организам — тело, организам — простор и механизам — тело као за конструтивистичара. Све је то њима органско јединствено у играчком делу. Тело је у покрету битност игре. Игра је *телесни говор* т. ј. израз видом тела у простору покретног. Артикулисање и разумљивост овога говора човековог т. ј. смисао *игра* условљен је погодбама узајамних односа *простора и телесног покрета* у њему. Тело само као играчко биће јесте просторио — кристалинска слика покретних могућности гео-хидро и хелиоцентричкога смисла. Сви могућни телесни покрети развијају се у односима једног кристалинског икосаедра. Ти-

Дуготрајно
искуство

Изванредан
крој

Беспрекорна
израда

Солидне
цене

Кројачки салон ЛАБУД
Кр. Алберта — б I спрат
код Кн. Споменика - Тел. 26-948

радост
домаћица
и послуге

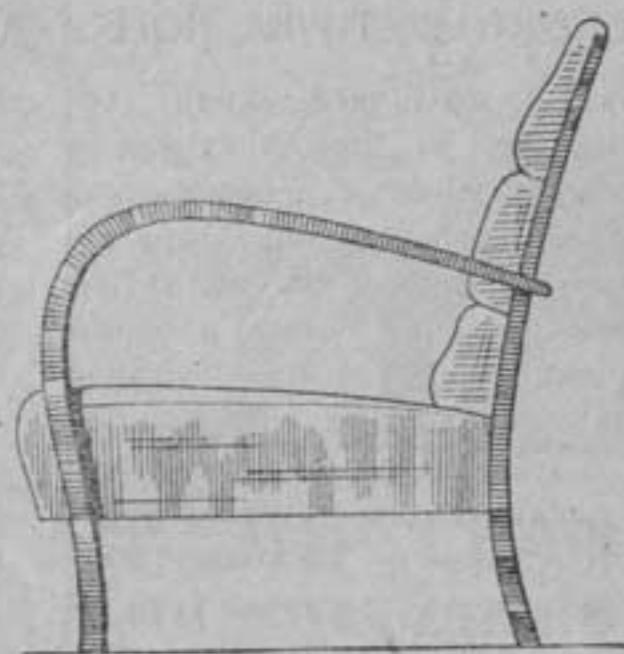
ХОБИ
је допољништво

један пакет
само 2-
динарија

ЧИСТИ и ПЕРЕ СВЕ, СВЕ, СВЕ...

јединствено за прање
веша, завеса, чипака и
све остало

Н
А
М
Е
Ш
Т
А
Ј

БОТЕ И ЕРМАН

КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА 16 р ТЕЛЕФОН 22-5-76

Галантеријска трго-
вина за Господу

Ченчиљмен

Доноси новите лан-
сиране само од најбољих светских кућа
КНЕЗ МИХАЈЛОВА 22. ТЕЛЕФОН 27-911

ПЛАНЕТА

Графички уметнички завод,
Београд, Ускоква 8. Тел. 20-714.

ме се дошло до закона хармоније уметничке игре. На тим законима хармоније изграђује се дело игре као ток органски повезаних покретних форми, израслих једних из других, заместо импровизаторско-сентименталних случајних низова покрета нове игре из додабановске епохе.

Костими ев. и маска — шмишка при овој игри имају сасвим другу улогу него у тријадично-механичком балету. Овде костим оставља тело увек видљивим и подаје му се без остатка у покрету. Форма тела остаје вазда човечија а не своди се па апстрактне геометричко-стереометричке облике. Покрет костима само је појава пратиља и допуна, подавачење теленог покрета ништа самостално и независно.

Поред ових двају различитих правца јавио се у игри и *најноснији* покушај инструменталне игре. Док је тело човеково у покрету у кореографској игри биће, суштина играчке форме у простору, оно је у конструтивистичком балету *невидљиво* и чисти покретач ко-тимске и мас-

кене машинерије, код инструменталне игре тело је сасвим налишње — из игре избачено. Наместо тела *изграју* млањеви и тонови светлосних облика у површинском или тродимензионалном простору. Машина те облике светлости и боја производи и руководи. Од игара марионетских, оријенталских игара сенки (које су у Београду изводиле следбенице Лое Фулер) коракнуло се ка по-следњој конзеквенцији: *игри бесцесној*. Извесни теоретичари налазе да ова инструментална игра према досадашњој теленој стоји као инструментална музика према вокалној. Творци ове игре јесу физичари и инжењери: Никола Браун, Хиршфелд Мак и Ласло који специјализијум апаратима музiku претвара у игру боја.

Покушаји синтезе кореографске игре са инструменталном — игру бојеног хинтергрунда и ибергрунда иза и изнад играчких корова чинили су: Мери Витман у „Подушју“ као и Курт Јос. Али досада без успешне синтезе игре тела са „бестелесном“ игром. *Мага Магазиновић*

Ученице школе г-ђе *Маге Магазиновић*

Позајмљујемо

плоче и грамофоне

уз малу оштету и без каузије

„ШЛАГЕР“ Чика Љубина б

Најновија бактериолошка истраживања нису могла утврдити, да таблете и пастиле уништавају заразне клице у устима и грлу али је утврдила, да то успешно постигава **СТОМА**

Сто педесет година Сталешког позоришта

Театар који су подигли Чеси да више од једног века играју у њему Немци и да се тек пре тринаест година опет на његовој позорници чује чешка реч

Праг, априла.

Има мало старих позоришних зграда, у којима се играло непрекидно од XVIII века. Једна од таквих позорница јесте зграда Сталешког позоришта у Прагу, која је ста-ра један и по век и која ових дана прославља 150 година стоеје егзистенције. Историја Сталешког позоришта је историја позоришне уметности јунаште и може због своје бурне прошлости у многом погледу интересати не само чехословачку јавност него и све остали културни свет.

Сталешко позориште, чија је мрежна зграда у ренесансном стилу узређења између два тинчна старијашка трга и неколико усавих улица, основао је чешки мецена гроф Франко Настић 1783 године, а још је у га купили стаљежи чешких земаља. Позориште је подигнуто на првом месту за италијанску оперу, која је у ово време била модерна, али у њему је играло и на немачком, а друге године је на чешком. Успех чешких претстава је био сензационалан. Попут је већина племства и такозвано боље друштво било германизирено, чешке претставе су се давале само после подце. И то је изазвало чешко друштво, да отвује своје сопствено позориште, у коме се играло стално чешки. У Сталешком театру се и доцније играло напомене немачки и чешки, али када су Чеси подигли неколико својих позоришних зграда, остављен је театар потпуно Немцима.

Број је прошло славно време Сталешког позоришта. Најславнији је био, без сумње, почетак, нарочито у погледу опере, када је у тој згради дириговао сам Моцарт. Познато је да је његова „Фигарова женидба“, која је у Бечу пропала, имала у Прагу огроман успех, тако је Моцарт одлучно, да за Праг напиши оперу и то је била „Дон Жуан“. Први пут је „Дон Жуан“ даван 29. октобра 1787 године, дириговао је лично композитор. То је била најславнија премијера Сталешког позоришта уопште.

Међутим, најзначајнија чешка премијера била је двадесетих година прошлог века, када је давана прва чешка опера, Шкроупов „Дротар“. Премијера је пропраћена огромним одушевљењем. Када је, државном помоћи, прашким Немцима у другој половини XIX века, подигнуто у Прагу ново модерно позориште, Сталешки театар је постао филијала немачке позорнице. Нашли су се, истински, директори, појединци, који су хтели да оживе славна времена тог позоришта, али то је увек трајало само кратко време. Немци са бројем свога становништва у Прагу нису могли да издржавају два позоришта.

Нарочито је критично стављено било после преврата 1919 године, када је за време највеће конјуктуре на немачким претставама у Сталешком позоришту седело тако мало људи, да су се могли на прсте пребројати и када је уместо највећих Моцартових и Веберових дела даван био-

Моцарш

скоп. Знатан део чешке јавности је то доста тешко подносио, тим пре што Народно дивадло и остала позоришта ипаку могла да издрже на валу публике. И тако је у позну јесен 1920 године, када су у Праг стигле вести, да су у мањинским крајевима северне Чешке полупани прозори на неколико чешких школа, демонстранти продрли у зграду позоришта и известили позоришну управу, да чешки народ у своје руке преузима позорницу, која је саграђена пожртвованошћу чешких сталежа. Позориште је било поседнуто пред вече и за кратко време су се пред зградом скучиле десетине хиљада грађана. Властима није остало ишта друго, него да се поклоне пред народном вољом.

Још исто вече поново се чула у позоришту чешка музика и то „Продана невеста“. За неколико сати су биле распродане све улазнице по

добровољној цени. Расположење је на претстави било анимирено и за цело време је публика одушевљено манифестовала.

Од тог времена прашко Сталешко позориште је омиљена народна институција. Немцима је, уосталом, дата новчана отиштета. Земаљска управа је извршила у позоришту, чије је уређење било старо и немодерно, скупу рестаурацију, тако да Сталешко позориште сада спада међу најлепше прашке позорнице, а при томе је сачувало свој стари карактер. Драма у њему гаји на првом месту комедије и лакрије, а опера овде изводи лакше опере и оперете. За 13 година своје нове управе Сталешко позориште се развило у ретку и знамениту народну институцију.

ПОЗОРИШНЕ ПРИЧЕ

ПАПАДАЋИ

У једно место на нашем Југу стигло путујуће позориште. Већ је пала ноћ и сутра ће бити прва претстава. Вечера се у кафани, али превечеро сватили глумци да виде себе.

Правог љубавника води сам газда. И показује му мреже на прозору:

— Знајеш, господин глумац, ово да не отвараш, глазом та се не шалиш. Јер ће да нава, пападаћи...

И објашњава онда опширно, како су пападаћи врло опасни комарци.

— За то, газда, ништа да се не бринеш! одговара пријатељ љубавник. Ја одох да повечерам и да попијем своје. Па када се вратим, прве половине ноћи ниједног пападаћа осетити нећу. А друге половине, сви ће пападаћи бити мртви пијави.

Препоручује
нарочитс ле-
пе и јевтине
дамен ташне

Предузеће за израду кофера и торбара израђе вина
Милан Ј. Стојановић и Комп.

Београд, Престолонаслед. трг-Теразије 38. Тел. 25-0-64

ТРГОВИНА
ХАРТИЈА
и
КАНЦЕЛАРИЈСКОГ
МАТЕРИЈАЛА

УЗУН-МИРКОВА бр 5

БЕОГРАД

Телеф. 24-992

Он : Зашто си поручила мајонез кад знаш, да га нерадо једем, ако нисам сигуран, даје спремљен на чистом маслиновом зејтину?

Она : Знам ја то али са м у јеловнику прочитала, да се овде троши **гарантирано чист маслинов зејтин**, који се добија у фабричном стоваришту

БРАЋЕ МАРИЋ А. Д.
Кнез Михајлова ул. бр. 53 (тел. 28911)

Он : Е то је онда друга ствар!